

БЪЛГАРСКАТА

ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са данни към 17 март 2023 г.

Брутен вътрешен продукт

През четвъртото тримесечие растежът на БВП се забави до 2.6% на годишна база, а за цялата 2022 г. повишението бе 3.4%. Забавянето през последното тримесечие се дължеше най-вече на отрицателния принос на изменението на запасите, докато инвестициите в основен капитал се повишиха с 2.4%. Увеличиха се инвестициите в други сгради и съоръжения. Растежът на частното потребление се ускори до 6.8% в съответствие с по-високия ръст на доходите и подобреното доверие на потребителите. Растежът на износа на стоки и услуги се забави до 9.4%, докато вносът нарасна с 8.5%.

Растежът на БДС бе 2.9%. С най-голям принос бе промишленото производство, следвано от услугите и по-специално *държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа*. БДС в строителството се увеличи с 36.7%.

Краткосрочна бизнес статистика

През януари 2023 г. бе отчетен спад на промишленото производство, докато растежите на оборота в търговията на дребно и на строителната продукция се ускориха. Промишленото

производство спадна с 2.3% поради намаление в добивната промишленост и производството на *енергийни продукти*. В същото време в преработващата промишленост бе отчетен растеж от 6.9%, движен от производството на *метални изделия и електрически съоръжения*. Растежът на оборота в промишлеността се забави до 6.7% и бе движен най-вече от *хранителни продукти и метални изделия*. Индексът на строителната продукция нарасна с 2.5% заради *сградното строителство*. При оборота в търговията на дребно бе отчетен растеж от 5.6%, който се дължеше най-вече на търговията с *нехранителни стоки*.

Показателите за бизнес климата и потребителското доверие се повишиха през февруари. Първият нарасна с 1.4 пункта поради по-добри очаквания за бъдещото бизнес състояние на предприятията във всички сектори. Увеличиха се очакванията на анкетирания за търсенето на услуги и за бъдещата производствена активност в индустрията. Потребителите бяха по-позитивни както за миналото, така и за бъдещото финансово състояние. В резултат на това индикаторът за доверието на потребителите се повиши с 2.7 пункта спрямо предходния месец.

Пазар на труда

През 2022 г. заетостта в българската икономика демонстрира явни признаци на възстановяване след бизнес ограниченията през 2020 и 2021 г. във връзка с пандемията от COVID-19. През четвъртото тримесечие броят на заетите бе 3 380.9 хил. д., като се увеличи с 1% спрямо същия период на 2021 г. Основен принос за увеличението на заетостта имаха икономическите дейности от сферата на услугите, където растежът на показателя бе между 1.1% и 10%. Както и през предходните тримесечия, броят на заетите в строителството също нарасна, като през последните три месеца на годината техният растеж се ускори до 2.8%. За първи път през 2022 г. заетостта в промишлеността също отбеляза растеж на годишна база (0.6%) и по този начин единственият сектор, където броят на заетите продължи да намалява, бе аграрният, като последното се дължеше изцяло на намалението на самонаетите лица.

За цялата 2022 г. заетостта се увеличи с 1.3%.

Производителност на труда

През четвъртото тримесечие на 2022 г., производителността на труда

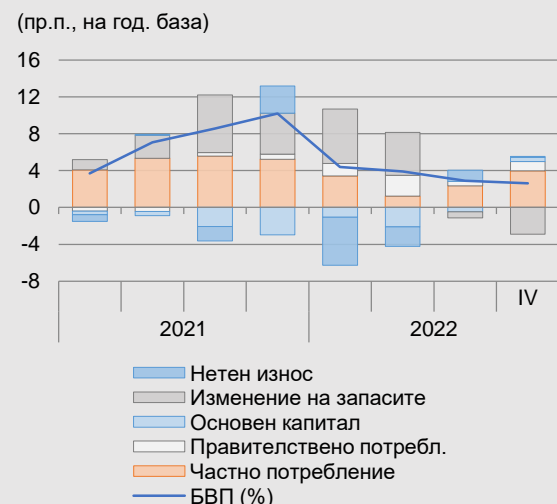
в страната се повиши с 1.7% на годишна база. Текущото развитие продължи да отразява възходящата динамика на производителността в преработващата промишленост (36%), въпреки че общо в индустрията темпът на растеж значително се забави до 3.3% на годишна база. Производителността в строителството нарасна с 33.3%, за първи път през последните две години. В услугите производителността отчете минимален спад от 0.3%, в резултат от силния ръст на заетостта в сектора.

Номиналният растеж на компенсацията на един нает слабо се ускори до 20.8% на годишна база през четвъртото тримесечие, като най-голямото увеличение бе отчетено в индустрията без строителство (32.4%). Възходящата тенденция в нарастването на компенсацията на един нает над производителността доведе до ръст на номиналните разходи за труд на единица продукция от 18.8% на годишна база. Повишението на реалните разходи за труд на единица продукция остана ограничено (3.2%), поради същественото увеличение на брутната добавена стойност по текущи цени.

Инфлация

Според окончателните данни, месечната инфлация за януари 2023 г. бе ревидирана нагоре с 0.2 пр.п. до 1.2%,

Граф. 1 Приноси за растежа на БДС

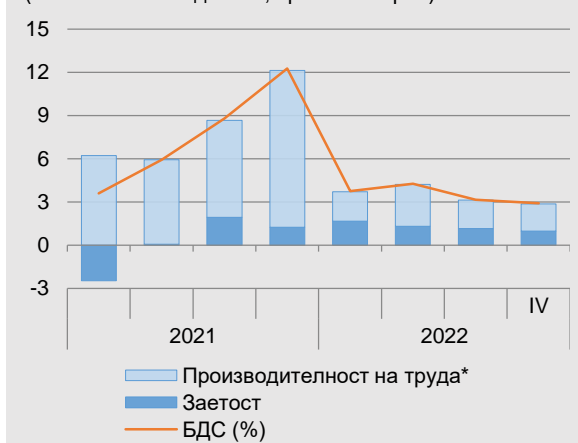
Източник: НСИ

Граф. 2 Приноси към оборота в промишлеността

Източник: НСИ

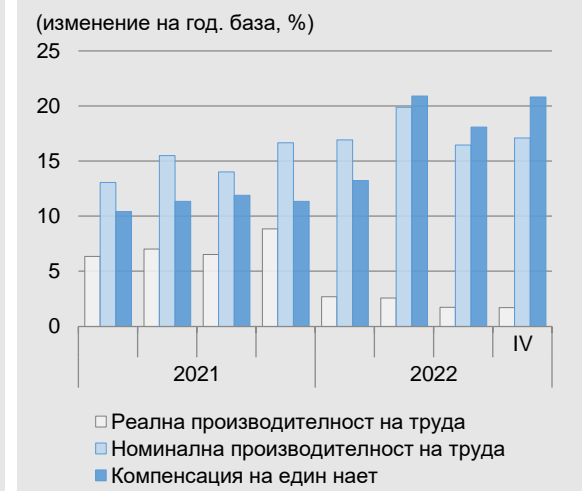
Граф. 3 Растеж на БДС по фактори на труд (изменение на год. база, приноси в пр.п.)

* От БДС не е изваден условно начисленият наем на лицата, живеещи в собствени жилища.

Източник: НСИ

Граф. 4 Динамика на производителността на труда и компенсацията на един нает

Източник: НСИ, МФ

а през февруари потребителските цени се повишиха с 0.7% спрямо предходния месец. Поскъпването при храни и безалкохолни напитки бе най-голямо – с 2.4%, и имаше най-голям принос (+0.57 пр.п.) за месечното повишение на общия индекс. Цените на основните хранителни стоки продължиха да се повишават, като единствено олиото отчете второ поредно поевтиняване спрямо месец по-рано. Базисната инфлация (от общия индекс са изключени храни, енергийни стоки, алкохол и цигари) бе 0.4% основно по линия на поскъпване на комуникационните услуги, хранене извън дома и фармацевтични продукти, докато цените на транспортните услуги се понижиха. Енергийните стоки имаха отрицателен принос след като природният газ за домакинствата отчете поевтиняване с 25.7% спрямо януари в съответствие с решението на КЕВР. Цените на твърдите и течните горива за ЛТС също се понижиха, съответно с 1.8% и 0.6%, във връзка с ценовата динамика на аналогичните суровини на международните пазари.

Годишният темп на инфлация според ХИПЦ се понижи до 13.7% през февруари, след като се бе стабилизирал на 14.3% през предходните три месеца. Темпът на нарастване при всички основни подкомпоненти на индекса отчете забавяне, като водещо бе това при храни и енергия. Така общият им принос в ХИПЦ се сви с 0.5 пр.п. в резултат от базов ефект, както и благоприятната конюнктура на международните пазари на суровини. **Базисната инфлация се понижи с 0.2 пр.п. до 10.9%**, като услугите допринесоха най-вече за наблюдаваното забавяне.

Външен сектор

През 2022 г. дефицитът по текущата сметка се сви до 274.7 млн. евро или 0.3% от БВП спрямо дефицит от 0.5% от БВП година по-рано. През декември 2022 г. търговският дефицит нарасна с близо 100 млн. евро в резултат на по-силния растеж на вноса на стоки (с 14.1%) спрямо този на износа (13.2%). Вносът на услуги нарасна с 9.3% основно поради увеличение на транспортните и професионалните услуги. По данни на НСИ броят на чуждестранните посетители в България нарасна с 51.5% за цялата 2022 г., като посещенията с туристическа цел се увеличиха с 85.2%, бизнес пътуванията – с 42.6%, а посещенията с друга цел (вкл. транзитно преминаващите) – с 34%. По отношение на туризма, най-значителен принос имаха посетителите от Великобритания, които се увеличиха повече от 9 пъти. През декември, трансферът на средства, свързани с Механизма за възстановяване и устойчивост, подкрепиха излишъка по вторичния доход, достигайки 471.4 млн. евро спрямо малък дефицит преди година. В резултат, развитията през декември доведоха до спад на дефицита по текущата сметка с 350.6 млн. евро.

Към края на декември 2022 г. брутният външен дълг намалѐ с 5.3 пр.п. на годишна база до 53.1% от БВП. Дългът на всички институционални сектори намалѐ като дял от БВП, с изключение на банковия сектор.

Финансов сектор

След отчетеното забавяне през декември, растежът на кредита за частния сектор отново се ускори през

януари, нараствайки на годишна база с 13% при 12.7% месец по-рано. По-бързият растеж дойде от ръста на кредитите за домакинства, чийто годишен темп се повиши с 0.2 пр.п. до 14.8%. Всички компоненти на кредитите за домакинства се развиха възходящо през месеца, с по-големи приноси от жилищните и потребителските кредити, които в края на януари нараснаха съответно със 17.9% и 12.5% на годишна база. Кредитите за нефинансови предприятия се забавиха спрямо предходния месец, поради отчетено месечно свиване на редовните кредити, като годишният им темп на растеж достигна 9.9%. Фирменият овърдрафт, от друга страна, се увеличи значително и беше компонентът на частния кредит с най-голямо положително изменение през разглеждания период.

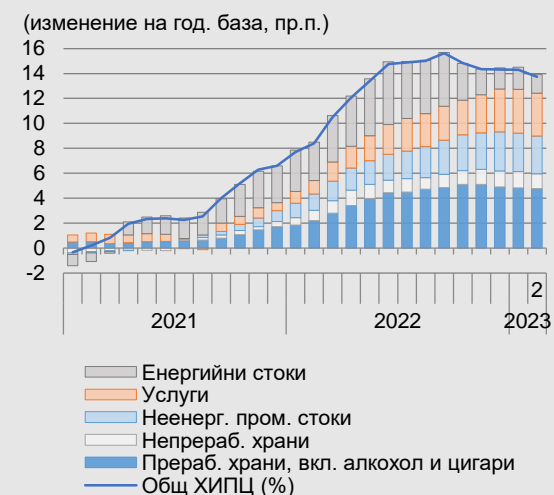
Среднопретегленият лихвен процент по кредити за нефинансови предприятия и домакинства се повиши с 34 б.т. през януари до 4.66% с основен принос от нарастването на средната цена на корпоративните кредити. Средният процент по жилищните кредити продължи да реагира бавно на всеобщото повишение на лихвените равнища и беше само с 3 б.т. по-висок спрямо декември на ниво от 2.65%. Среднопретегленият лихвен процент по срочни депозити също отбеляза увеличение – с 11 б.т. до 1.12%. Отново нефинансовите предприятия бяха отговорни за промяната, след като възвръщаемостта по техните депозити се увеличи по отношение на всички основни валути. От своя страна, лихвените проценти по депозити на домакинства се понижиха през януари.

Фискален сектор

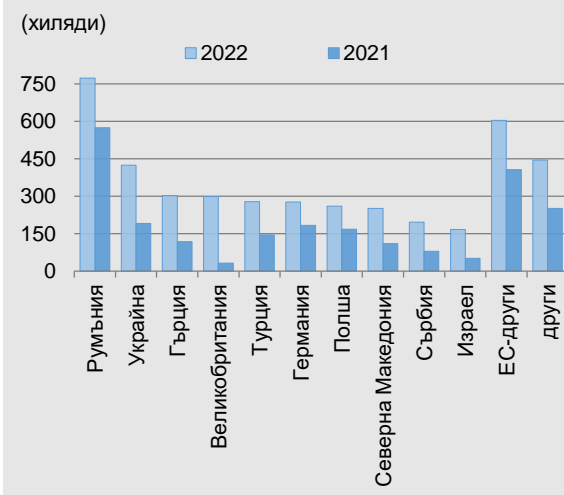
През януари 2023 г. бюджетното салдо бе положително, в размер на 0.3% от прогнозния БВП. Приходите (на касова основа) бяха по-високи с 12.6% спрямо началото на 2022 г. Това се дължеше на нарастване на данъчни приходи с 12.1%, като най-големи приноси имаха постъпленията от социално-осигурителни вноски, увеличение от 17.9%, и преките данъци, 19.6%. Приходите от косвени данъци намаляха спрямо година по-рано. Въпреки че постъпленията от ДДС от внос продължиха да нарастват, това не компенсира спада на постъпленията от ДДС от сделки в страната и общите приходи от ДДС се понижиха със 7% на годишна база. Постъпленията от акцизи също намаляха, но понижението спрямо година по-рано отразява еднократен възходящ шок през януари 2022 г., а месечните приходи съответстват на средномесечната стойност от последните години. Общите разходи се увеличиха с 29.9%, поради по-високи социални плащания, субсидии, предоставени на компаниите за високите цени на електроенергията, плащания за персонал и капиталови разходи.

Държавният дълг (вкл. държавно гарантираният) възлезе на 23.4% от прогнозния БВП към края на януари. През месеца България емитира 10-годишни еврооблигации в размер на 1.5 млрд. лв., с фиксиран купон от 4.5%. Операцията бе свързана с рефинансиране на държавен дълг, с падеж в края на март 2023 г.

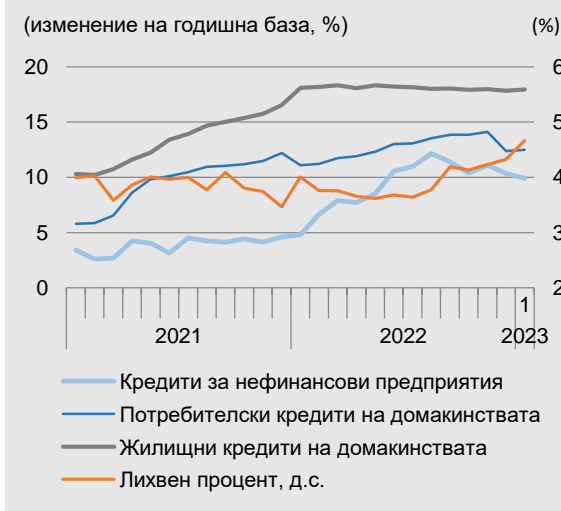
Граф. 5 Приноси по основни компоненти на ХИПЦ

Граф. 6 Пътувания на чуждестранни туристи в България

Граф. 7 Кредит към частния сектор

Граф. 8 Държавен и държавногарантиран дълг

